

ХУЛОСАИ НИҲОӢ

Шурои диссертатсионии 6D.KOA – 018-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз рӯи диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илми номзади илм.

Парвандаи аттестатсионии № _____

Қарори Шурои диссертатсионии аз 12 сентябри соли 2023, № 43 дар барои сазовор донистани Атаев Акмалхон Саидумарович, шахрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи илми номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ ихтисоси 12.00.03 – Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ.

Диссертатсияи Атаев Акмалхон Саидумарович дар мавзӯи «Институти шартномаҳои граждани-ҳуқуқӣ дар соҳаи хизматрасонии коммунали» барои гирифтани унвони илми номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.03 – Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ. (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) аз тарафи Шурои диссертатсионии 6D.KOA – 018-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон санаи 30 майи 2023 с., суратчаласи № 34 (734025, ш. Душанбе, хиёбони Рудаки 17, Фармони Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 07 январи 2022г., №16) ба ҳимоя қабул карда шуд.

Унвонҷӯ Атаев Акмалхон Саидумарович 14 январи соли 1982 дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таваллуд шудааст. Соли 2004 шӯъбаи рӯзонаи факултети тичорат ва ҳуқуқи филиали дар шаҳри Хучанд будаи Донишгоҳи давлатии тичоратии Тоҷикистонро бо ихтисоси ҳуқуқшинос хатм намудааст. Айни ҳол омӯзгори кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва байналмилалӣ факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон мебошад.

Мавзӯи диссертатсия – «Институти шартномаҳои граждани-ҳуқуқӣ дар соҳаи хизматрасонии коммунали» аз 26-уми январи соли 2017 (протоколи № 5) дар шурои олимони Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон тасдиқ гардидааст ва соли 2021 ба кафедраи ҳуқуқи граждани ДМТ интиқол ёфта, таҳқиқотро дар ҳамин кафедра идома додаст.

Диссертатсия дар кафедраи ҳуқуқи граждани Донишгоҳи миллии Тоҷикистон иҷро шудааст ва (аз санаи 12.12.2022 протоколи № 4) ба ҳимоя тавсия дода шудааст

Диссертатсия ҳамчунин дар чаласан кушод ва муштаракӣ кафедраҳои ҳуқуқи граждани, ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тичорат, ҳуқуқи

байналмилалӣ, ҳуқуқи нақлиёт ва ҳуқуқи истифодабарии сарватҳои табиӣ факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон муҳокима гардида аз 31-уми январи соли 2023 ба ҳимоя тавсия дода шудааст.

Роҳбари илмӣ: Муртазозода Чамшед Сайдалӣ – доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор, Раиси комиссияи Дастур ва ташкили кори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Муқарризони расмӣ:

- Раупова Манзура Турсуновна – доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессори кафедраи ҳуқуқ ва ҳуқуқшиносии муқоисавии Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

- Аминова Фарида Маҳмадаминовна – номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсенти кафедраи ҳуқуқи граждании факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи (Славянии) Русияву Тоҷикистон ба диссертатсия тақризи мусбат доданд.

Муассисан пешбар - Донишгоҳи давлатии тиҷоратии Тоҷикистон (ш. Душанбе), дар тақризи мусбати худ, ки аз тарафи доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ (ихтисоси 12.00.03), кафедраи ҳуқуқи тиҷоратӣ ва зиддикоррупсионии Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон Меликов У.А. омода карда шудааст ва аз тарафи ректори донишгоҳи мазкур Назарзода Х.Х., тасдиқ карда шудааст, гуфта мешавад, ки диссертатсия ба талаботи бандҳои 31, 33, 34, 35 “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ”, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

Аз тарафи унвонҷӯ 8 мақолаҳои илмӣ дарҷ шудаанд, ки аз ин шумора 4 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тавсиядиҳанда ба таъб расидааст.

ИНТИШОРОТ АЗ РҶҲИ МАВЗУИ ДИССЕРТАТСИЯ ФЕҲРИСТИ

I. Мақолаҳое, ки дар маҷаллаҳои тақризшаванда ва тавсиякардаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъб расидаанд:

[1-М]. Атаев, А.С. Баъзе масъалаҳои табиати ҳуқуқии категорияи «пешкаш намудани хизматрасонии коммуналӣ» [Матн] / А.С. Атаев // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва ҷамъиятӣ. – 2020. – №7. – С. 252-256. ISSN 2413-5151.

[2-М]. Атаев, А.С. Общая характеристика договора энергоснабжения [Текст] / А.С. Атаев // Академический юридический журнал. – 2021. – №1 (37). – С. 205-211. ISSN 2305-0535.

[3-М]. Атаев, А.С. Договор управления многоквартирными домами: понятие, правовая природа и содержание [Текст] / А.С. Атаев // Законодательство. – 2021. – №2. – С. 38-46. ISSN 2410-2903.

[4-М]. Атаев, А.С. К вопросу о понятии, содержании и субъектного состава договора энергоснабжения: теоретико-правовой аспект [Текст] / А.С. Атаев // Вестник ТГУПБП. – 2021. – №3. – С. 113-124. ISSN 2411-1945X

II. Мақолаҳое, ки дар мачмуаҳо ва дигар нашрияҳои илмӣ-амалӣ ба таъб расидаанд:

[5-М]. К вопросу понятия и структуры платы за жилое помещение [Текст] / А.С. Атаев // Маводи конференсияи илмӣ-амалии профессорон, омӯзгорон ва муҳаққиқони ҷавони ДДҲБСТ таҳти унвони «Илм ва инноватсия баҳри иҷрои ҳадафҳои илмӣ». Қисми 1. – Хучанд: Дабир, 2019. – С. 222-226.

[6-М]. Атаев, А.С. Моҳияти назариявӣ-ҳуқуқии хизматрасонии коммуналӣ [Матн] / А.С. Атаев // Маводи конференсияи анъанавии илмӣ-амалии донишгоҳии «Рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар низоми ташаккуёбии иқтисодиёти рақамӣ» (22-25 апрели соли 2020). – Хучанд, 2020. – С. 98-102.

[7-М]. Атаев, А.С. Манбаъҳои танзими ҳуқуқии пешниҳоди хизматрасонии коммуналӣ [Матн] / А.С. Атаев // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҳайати профессорону омӯзгорон ва муҳаққиқони ҷавон таҳти унвони «Рушди илм ва инноватсия дар шароити рақамикунонӣ», ба ифтихори 35-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Рӯзи илми тоҷик ва 30-солагии ДДҲБСТ (18-21 апрели соли 2023). – Хучанд, 2023. – С. 40-45.

[8-М]. Атаев, А.С. Танзими шартномавии таъмини энергияи гармӣ [Матн] / А.С. Атаев // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҳайати профессорону омӯзгорон ва муҳаққиқони ҷавон таҳти унвони «Рушди илм ва инноватсия дар шароити рақамикунонӣ», ба ифтихори 35-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Рӯзи илми тоҷик ва 30-солагии ДДҲБСТ (18-21 апрели соли 2023). – Хучанд, 2023. – С. 72-77.

Тақризҳо ба автореферати диссертатсия ба Шурои диссертатсионии аз шахсони зерин ворид шуданд:

Маҳмадашозода Фарҳод Абдурахмон - Номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, муовини директори Маркази миллии қонунгузории назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Мирзоев Парвиз - номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент мудири кафедраи ҳуқуқ ва ҳуқуқи муқоисавӣ, Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Исмоилова Зайнура - Номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, муовини декан оид ба илми факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи (Славянии) Русияву Тоҷикистон.

Ҳамаи муқарризон дар маҷмӯъ таҳқиқоти анҷомдодаро мусбат арзёби кардаанд. Дар баробари ин дар тақризҳо эродҳои алоҳидаи характери бахшнок дошта мавҷуданд.

Интихоби муқарризони расмӣ ва муассисаи пешбар бо он асоснок карда мешавад, ки онҳо дорои таҳассуси зарури аз рӯи ихтисоси 12.00.03 – Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) ва дорои нашрияҳои дахлдор оиди ба мавзӯи таҳқиқшаванда мебошанд.

Шури диссертатсионӣ қайд менамояд, ки довталаби дараҷаи илмӣ дар асоси анҷом додани таҳқиқоти мазкур:

- ғояҳои нави илмӣ ва тавсияҳо дар соҳаи институти шартномаҳои маданӣ-ҳуқуқӣ дар соҳаи хизматрасонии коммуналӣ аз рӯи натиҷаҳои таҳлили меъёрҳои қонунгузории маданӣ, манзили Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии дахлдори ин соҳаи хизматрасонии коммуналӣ танзимкунанда ва омӯзиши назарияҳои илмӣ коркард шудаанд.

- ақидаҳои асили илмӣ танзими маданӣ-ҳуқуқии институтҳои шартномаҳои маданӣ-ҳуқуқӣ дар соҳаи хизматрасонии коммуналӣ баҳри мукамал гардонидани меъёрҳои қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи хизматрасонии коммуналӣ пешниҳод шудаанд.

- исбот шудааст, ки ҳадафи асосии пешниҳоди хизматрасонии коммуналӣ қонеъ гардонидани талаботҳои маиши соҳибмулкони манзил, истеъмолкунандагони ниҳой аст, ки дар фароҳам овардани шароитҳои бароҳат дар бинои бисёрхонагӣ, бо роҳи интиқоли захираҳои коммуналӣ тавассути шабакаҳои пайваста зоҳир мегардад; бо мақсади танзими ҳуқуқӣ ва ҳуқуқтатбиқкунии босамар дар Кодекси маданияи ҚТ ва Кодекси манзили ҚТ муқаррар кардани соҳти ягонаи ҳуқуқии шартномаи таъмини захираҳои коммуналӣро ҳамчун намуди мустақили шартномаи хариду фурӯш, барои таъмини эҳтиёҷоти истеҳсолӣ ва маишӣ бо барқ, гармӣ, оби гарм ва хунук, дигар захираҳои коммуналӣ, мувофиқи мақсад мебошад.

- мафҳумҳои нав дар соҳаи институти шартномаҳои маданӣ-ҳуқуқӣ дар соҳаи хизматрасонии коммуналӣ ҷорӣ карда шуданд.

Аҳамияти назариявӣ таҳқиқот бо он асоснок карда шудааст, ки:

зери таърифи ҳуқуқии мафҳуми «хизматрасонӣ» танҳо худ интиқоли нерӯи барқ, оби нӯшокӣ, газ, нерӯи гармӣ ва оби гарм ҳамчун захираҳои

коммуналӣ, фаъолият оид ба интиқоли захираҳо тавассути шабакаҳои мухталифи муҳандисӣ фаҳмида мешавад, бо вучуди ин, фаъолият оид ба интиқоли захираҳо (алоҳида аз захираҳо) барои истеъмолкунандагон аҳамият надорад, барои онҳо ҳуди захираҳо дар манзилҳои истиқоматӣ ва биноҳои бисёрхонагӣ муҳим мебошад.

Вобаста ба масъалагузори дар диссертатсия ҷойдошта самаранок методи диалектикий дарккунии воқеият ҳамчун усули асосии омӯзиши объективӣ ва маҷмӯии соҳаи муайяни муносибатҳои ҷамъиятро ташкил медиҳанд, истифода шудааст. Инчунин дар диссертатсия методҳои расмӣ-мантиқӣ (индуксия, дедуксия, таҳлил, синтез, фарзия, айният); методи низомӣ-сохторӣ дар раванди тавсифдиҳии унсурҳои асосии ҳуқуқии хизматрасониҳои коммуналӣ ва натиҷаҳои онҳо истифода шудаанд;

Ақидае баён шудааст, ки пешниҳоди хизматрасонии коммуналӣ ба соҳибмулкони манзилҳои истиқоматӣ, инчунин аломати асосии табиати муносибатҳо оид ба захиратаъминкунӣ мебошад, азбаски ҳуди ҷараёни интиқоли захира аниқ ҳеҷ гоҳ ба интиқоли он ба ташкилоти идоракунанда, пас ба шаҳрванд ҷудо карда намешавад: захира дар як вақт аз ташкилоти захиратаъминкунанда ба истеъмолкунанда интиқол дода мешавад, ҷудо намудани муносибатҳои шартномавӣ байни интиқолдиҳандагони захираи барқ ва ташкилоти идоракунанда, пас байни ташкилоти идоракунанда ва шаҳрванд шартӣ мебошад, бо мақсади танзими ҳуқуқӣ ва мустақкамгардонии муносибатҳои уҳдадорӣ, маҷмӯи гуногуни ҳуқуқу уҳдадориҳо, ҷавобгарии ҳар яке аз субъектон амалӣ гардонидани мешавад.

- манбаҳои танзими ҳуқуқии пешниҳоди хизматрасонии коммуналӣ, шартномаи идоракунии биноҳои бисёрхонагӣ ва шартномаи таъминоти барқ ва гармӣ ба аҳоли, ва муайян кардани мавқеи он дар низоми шартномаҳои маданӣ-ҳуқуқӣ ва манзилӣ-ҳуқуқӣ таҳлил карда шудаанд;

- аломатҳо ва таснифоти хизматрасонии коммуналӣ ҳамчун объекти ҳуқуқҳои маданӣ ва хусусиятҳои танзими шартномавии пешниҳоди хизматрасонии коммуналӣ ошкор гардидаанд;

- меъёрҳои ҳуқуқӣ, адабиёти илмӣ доир ба маҷмӯи масъалаҳои танзими ҳуқуқии хизматрасонии коммуналӣ, мафҳуми хизматрасонии коммуналӣ ҳамчун объекти махсуси ҳуқуқҳои маданӣ омӯхта шудаанд;

- ақидаҳои доктриналӣ дар соҳаи институти шартномаҳои маданӣ-ҳуқуқӣ дар соҳаи хизматрасонии коммуналӣ аз нав такмил дода шудаанд.

Аҳамияти натиҷаҳои бадастовардаи довталаби дараҷаи илмӣ дар амалия, чунин тасдиқ карда мешаванд, ки: хулоса ва муқарраротҳои дар

диссертатсия қайдшударо метавон дар таҳқиқотҳои минбаъда дар соҳаи ҳуқуқи маданӣ, алалхусус танзими шартномавӣ-ҳуқуқии пешниҳоди хизматрасонии коммуналӣ истифода намуд. Тавсия ва таклифҳои дар таҳқиқот пешниҳодшударо ба мақсади такмил додан ва мукаммал намудани қонунгузори ҚТ дар соҳаи пешниҳоди хизматрасонии коммуналӣ истифода намудан мумкин аст; натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ барои мақомотҳои ҳуқуқтатбиқкунанда ҳангоми баррасии баҳсҳои аз шартномаҳои пешниҳоди хизматрасонии коммуналӣ бароянда муфид хоҳанд гашт.

Қорҳои илмӣ-таҳқиқотии алоҳидаи олимони ватанӣ ва россиягӣ чун Ш.К. Гаюров, Ш.М. Исмоилов, М.А. Маҳмудзода, Ҷ.С. Муртазозода, М.З. Раҳимзода, Д.Ш. Сангинов, Ф.С. Сулаймонов, Ш.Т. Тағойназаров, Д.Д. Ҳошимов, М.М. Агарков, М.И. Брагинский, В.В. Витрянский, О.А. Городов, О.С. Иоффе, С.М. Корнеев, П.Г. Лахно, О.Н. Садиков, С.А. Свирков, Б.М. Сейнаров, Е.А. Суханов, А.М. Шафир ва дигарон, омукта шудаанд.

Тавсияҳо оид ба мукаммал гардонидани қонунгузори маданӣ ва манзил ва дигар қонунгузори дахлдори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи пешниҳоди хизматрасонии коммуналӣ муаррифӣ гаштаанд.

Пешниҳод карда мешавад:

а) Ба таври дуруст пайдо кардани фаҳмиши хизматрасонии коммуналӣ ҳамчун объекти ҳуқуқҳои маданӣ пешниҳод карда мешавад, ки таърифи мафҳуми «хизматрасонии коммуналӣ» бояд ба таври расмӣ дар Қоидаҳои пайвастишавӣ ба шабакаҳои муҳандисӣ ва хизматрасонии коммуналӣ дарҷ гардад ва шарҳ дода шавад.

б) Пешниҳод карда мешавад, то ки мафҳуми шартномаи идоракунии биноҳои бисёрхонагӣ дар таҳрири зерин ба қонунгузори манзил изҳор карда шавад: «Тибқи шартномаи идоракунии бинои бисёрхонагӣ (шартномаи идоракунии молу мулки умумии соҳибмулкони манзил дар бинои бисёрхонагӣ) як тараф (ташкilotи идоракунанда) бо фармоиши тарафи дигар (фармоишгар – соҳибмулки манзил дар бинои бисёрхонагӣ) ўҳдадор аст дар мўҳлати муқарраршуда таъмини хизматрасонӣ ва иҷрои корро оид ба нигоҳдории дуруст ва таъмири молу мулки умумӣ дар ин бино, таъмини хизматрасонии коммуналиро ба соҳибмулкони манзил дар ин бино ба анҷом расонад, тарафи дигар (фармоишгар – соҳибмулки манзил дар бинои бисёрхонагӣ) бошад ўҳдадор аст барои хизматрасонии манзилӣ-

коммуналии расонидашуда ва иҷрои корҳои таъмири маблағ пардохт намояд».

Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон доданд, ки эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот ба таҳлили воқеъбинона ва ҳаматарафаи пажӯҳишҳои назарӣ ва амалии марбут ба ҷанбаҳои гуногуни институти шартномаҳои маданӣ-ҳуқуқӣ дар соҳаи хизматрасонии коммуналӣ, таҳлили натиҷа ва хулосаҳои дар илм пазируфташуда, мафҳумҳо, ақидаҳо ва тавсияҳои назарию амалии муаллиф, нуктаҳои илмии таҳқиқот ва тавсияҳо, таҳқиқи ҳолати кунунӣ, дурнамо ва роҳҳои таҷдиди институти шартномаҳои маданӣ-ҳуқуқӣ дар соҳаи хизматрасонии коммуналӣ, асос меёбанд.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот. Саҳми шахсии рисола навис дар ҳолатҳои зерин инъикос меёбад: пешниҳоди навгонӣ ва нуктаҳои илмие, ки ба ҳимоя пешкаш шудаанд, бо як услуби хоси навишт, ки марбут ба муаллиф аст, наشري мақолаҳои илмӣ, оид ба маводи рисолаи номзадӣ пайваستا дар шакли маъруза баромад кардан дар ҳамоишҳои илмӣ ва ғайра. Ҳамзамон, дарёфти мушкilot ва пешниҳоди роҳҳои ҳалли он дар рисолаи номзадӣ саҳми шахсии муаллифро нишон медиҳанд.

Дар маҷлиси Шурои диссертатсионӣ аз 12 сентябри соли 2023 қарор қабул карда шуд, ки ба Атаев Акмалхон Саидумарович дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ дода шавад.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ аз 15 нафар аъзои Шурои диссертатсионӣ, ки бо Фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 7 январи соли 2022 № 16/шд тасдиқ шудааст, 12 нафар иштирок доштанд, ки аз онҳо 5 нафарашон докторони илм аз рӯи ихтисоси диссертатсияи барасишаванда мебошанд. Аз 12 нафар аъзои Шурои диссертатсионӣ дар ҷаласаи иштирок дошта, овоз доданд: ба тарафдорӣ додани дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ 12 нафар, муқобил нест, бюллетенҳои безътибор нест.

Раиси Шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор

Азиззода У.А.

Котиби илмӣ Шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент

Назаров А.Қ.

12-уми сентябри соли 2023